



## ЕЗИКОВА ГИМНАЗИЯ "БЕРТОЛТ БРЕХТ"

ПАЗАРДЖИК - 4400, ул. "ПИРДОП" № 1



Утвърдил.....

*/подпис и печат/*

Директор: **Велка Недялкова**

### УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА 2018-2019 УЧЕБНА ГОДИНА

*Утвърдена със заповед на директора № 2229/14.09.2018 г.*

## I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

### 1. НОРМАТИВНО ОСНОВАНИЕ

Училищната политика за превенция и интервенция на тормоза и насилието е разработена въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и Алгоритъм за неговото прилагане, утвърдени със Заповед РД09 – 5906/ 28.12.2017 г. на министъра на образованието и науката.

### 2. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПОЛИТИКАТА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО:

- 2.1. Да създаде позитивна култура и климат в училището
- 2.2. Да повиши осведомеността на всички участници в процеса на предучилищното и училищното образование, че насилието е неприемливо поведение.
- 2.3. Да разработи система за превенция, която създава условия за превантивна работа с класа и включва учениците в образователни дейности, семинари, работилници, които да ги запознават с различните форми на насилие и тормоз, да възпитават уважение и толерантност към различията, да развиват чувствителност към границите на другия, етика на взаимоотношенията, кое поведение е приемливо и кое – не, как да се реагира на неприемливо поведение, др..
- 2.4. Да създаде система за интервенция като разработи или разясни съществуващи правила и процедури във връзка с всяка една проява на насилие и тормоз, включително по отношение на идентифициране и сигнализиране.
- 2.5. Да създаде система за предоставяне на подкрепа за пострадалите и въвлечените в ситуациите на насилие и тормоз.
- 2.6. Да развие устойчива система за изграждане на капацитет у всички участници в образователния процес под формата на обучителни дейности, механизми за сътрудничество с други, външни за училището, служби, организации или институции, изграждане на ефективна система за дежурства и др..
- 2.7. Да създава механизми за проследяване на ефективността от дейностите по превенция и интервенция.

### 3. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

Повишаването на осведомеността на учениците, родителите и служителите по темата за тормоза и насилието да улесни процесите на превенция и интервенция, да спомогне за установяването на доверие и създаването на позитивна образователна среда, в която всеки да намери място за споделяне и себеизява.

### 4. ПРИНЦИПИ:

- 4.1. Създаване на позитивна и подкрепяща среда, в която:
  - се приема различieto и разнообразието и се базира на принципите на приобщаващото образование;
  - се дава възможност за развитие на всеки ученик, учениците открито споделят и обсъждат теми, свързани с насилието;
  - се насърчават взаимоотношения на уважение сред цялата общност;
- 4.2. Утвърждаване на ефективно лидерство.

- 4.3. Прилагане на цялостен институционален подход.
- 4.4. Споделено разбиране за насилието и тормоза и последиците от тях.
- 4.5. Подкрепа и мотивиране на учениците и служителите, в т.ч. информирание, обучение, консултиране, супервизия и изграждане на капацитет за справяне с насилието.
- 4.6. Въвеждане на образователни стратегии и дейности за превенция (вкл. мерки по информирание), които:
  - развиват емпатия, уважение и резилианс сред учениците;
  - ясно адресират агресивно поведение;
  - изграждат нулева толерантност към всички форми на насилие.
- 4.7. Системност и регулярност при вписване, изясняване и прилагане на мерки и последващи действия в случаи на насилие и тормоз.
- 4.8. Координация и последователни усилия от страна на институцията за изграждане на мрежа от взаимовръзки и взаимодействия за изграждане на по-сигурна среда.
- 4.9. Партньорство с родителите.
- 4.10. Непрекъсната оценка и проследяване на ефективността на цялостната политика за превенция и интервенция на насилие и тормоз.

## II. ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА УЧИЛИЩНАТА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА

Насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на учениците, които търпят насилие, така и върху онези, които го извършват. Последиците от насилието са особено тежки и продължителни и оказват силно въздействие върху цялостното развитие на младата личност.

Училищната общност в ЕГ „Бертолт Брехт“ насърчава положителните взаимоотношения и позитивната дисциплина. За постигане на целите на настоящата политика институцията гарантира, че всеки проблем, свързан с насилие или тормоз, ще бъде разгледан внимателно и ще бъдат предприети необходимите мерки за разрешаването му. Необходимо е да продължи прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за превенция на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда. За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, да се формират ценности, да се създадат правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в училище.

Родителите са важен партньор при реализирането на цялостната политика, като подпомагат Училищния координационен съвет и ръководството на гимназията, съдействат за реализирането на училищни мероприятия, а при случай на тормоз активно участват в индивидуални или групови срещи и други необходими дейности.

### 1. Превантивни мерки за противодействие на насилието и тормоза

Целите на превенцията включват ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.

#### 1.1. Превенция на равнище училище:

- определяне на УКС със заповед на директора.

Отг.: директорът  
Срок: до 15 септември

- изготвяне от УКС на Училищна политика за противодействие на тормоза и насилието и на единни правила за действията на всички служители, свързани със случаите на тормоз и насилие */Приложение към настоящия документ/*.  
Отг.: УКС  
Срок: до 15 септември
- запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал с Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и с Училищната политика.  
Отг.: педагогически съветник  
Срок: до 15 септември
- изготвяне и утвърждаване на Етичен кодекс на училищната общност.  
Отг.: директорът, комисия  
Срок: до 15 септември
- обобщаване от УКС и УС на всички предложения за правила на поведение и ценности, изготвени от класовете и формулиране на общоучилищни правила и ценности, които да бъдат част от Училищната политика и от Правилника за дейността на гимназията;  
Отг.: УКС, УС  
Срок: месец октомври
- разработване и приемане на промени в Правилника за дейността на гимназията и обсъждането им с училищната общност.  
Отг.: УКС, комисия  
Срок: в началото на учебната година и при необходимост
- създаване на организация за попълване на въпросници */Приложение към Механизма/* от учители и ученици с цел извършване на оценка на тормоза в началото и в края на учебната година.  
Отг.: УКС, педагогически съветник  
Срок: втората седмица на м. октомври; предпоследната седмица на м. юни за VIII-XI клас/до 15 май за XII клас
- анализиране и обобщаване на резултатите от оценката от УКС и изготвяне на доклад до директора на училището.  
Срок: в началото на учебната година – до края на м. октомври и към края на учебната година – края на м. май-юни след приключване на учебния процес.
- запознаване на класните ръководители с обобщените резултати от анкетирането и обсъждане на необходимостта от предприемане на конкретни мерки и действия.  
Отг.: педагогически съветник  
Срок: първата седмица на м. ноември, края на м. юни
- разработване на план на УКС за превенция и интервенция на насилието и тормоза за съответната учебна година, който се утвърждава от директора на училището, като:
  - планът включва дейности по превенция и интервенция на ниво клас (под формата на обучителни дейности и занятия с класа) и на ниво училище (по посока създаване на общоучилищни правила и процедури);
  - планът включва конкретни дейности, срокове и отговорници;
  - планът се актуализира ежегодно, като при необходимост може да има актуализация и по време на учебната година към края на първия учебен срок – месец януари.

Отг.: УКС

*Срок: до края на месец ноември*

- подобряване на системата от дежурства с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценката е установено, че се извършва тормоз.

Отг.: директорът, ЗДУД  
*Срок: до 15 септември*

- подобряване на системата за съобщаване на случаи на тормоз (въвеждане на нови форми и канали, гарантиране на конфиденциалността).

Отг.: директорът, ЗДУД  
*Срок: до 15 септември*

- използване на подхода за работа с връстници (peer education), които трябва да станат естествените помощници при реализирането на превенцията, както по отношение на учениците, които са обект на тормоз, така и по отношение на тези, които упражняват насилие.

Отг.: УКС, УС  
*Срок: постоянен*

- повишаване квалификацията на учителите за разпознаване на булинга, превенция и интервенция, развиване на емоционална интелигентност.

Отг.: директорът, ЗДУД  
*Срок: постоянен*

- осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти

Отг.: директорът, ЗДУД, УКС  
*Срок: постоянен*

- насочване към основни здравни и социални услуги за учениците и семействата.

Отг.: педагогически съветник  
*Срок: постоянен*

- подобряване на физическата среда (с фокус върху стаите, коридорите, както и санитарните помещения), която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на групата/ класа като общност;

Отг.: директорът, ЗДУД  
*Срок: постоянен*

- изготвяне на годишен отчетен доклад на координационния съвет до директора на училището.

Отг.: УКС  
*Срок: месец юни*

## **1.2.Превенция на равнище клас/класна стая:**

- запознаване на учениците с Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование в час на класа, като особено внимание се обръща на формите на тормоз, начините за противодействие и възможностите за сигнализиране; информиране на учениците за националната телефонна линия за деца 111 116.

Отг.: класните ръководители  
*Срок: началото на м. октомври*

- изготвяне на правила на паралелката и поставяне на видно място в класната стая.

Отг.: класните ръководители

Срок: до средата на м. октомври

- използване на различни форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит в ЧК и по различни предмети, в извънкласни и извънучилищни дейности.

Отг.: класните ръководители, учители

Срок: постоянен

- полагане на системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;

Отг.: класните ръководители, учители

Срок: постоянен

- работа с нагласите към ученето, които намаляват съревнователния елемент между учениците за сметка на екипната работа и споделяне на проблеми в общността на групата/класа, както и проектно-базирано обучение, включително и изнесени дейности, които дават отлични резултати в тази посока; последователни стъпки за разбиране на последиците от насилието и тормоза и мерки за подкрепа на учениците за справяне с неприемливото поведение, които не наблягат на наказанието.

Отг.: учителите, класните ръководители

Срок: постоянен

- изграждане на партньорство между учениците от различните випуски;

Отг.: учителите, класните ръководители

Срок: постоянен

- организиране и участие в благотворителни инициативи.

Отг.: педагогически съветник, УС

Срок: постоянен

- извеждане на теми от учебното съдържание, които могат да се използват за работа и анализ по проблема за насилието, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли, функционирането на групите и институциите и т.н.

Отг.: класните ръководители, учители

Срок: постоянен

### 1.3. Включване на родителите в дейностите по превенция:

- запознаване на родителите с формите на тормоз, начините за противодействие и възможностите за сигнализиране; запознаване с Училищната политика за превенция и интервенция. Обсъждане на възможности за ефективно сътрудничество.

Отг.: класните ръководители

Срок: на първата родителска среща до края на м. октомври

- избор на родителски активи, които да осъществяват връзката между училището и останалите родители на ученици в паралелката.

Отг.: класните ръководители

Срок: на първата родителска среща до края на м. октомври

- провеждане на дейности в часа на класа с родители специалисти от областта на помагащите професии (психолози, социални работници, лекари, свещеници) или други професии, които могат да бъдат полезни, включително журналисти, спортисти,

драматурзи, композитори, музиканти, художници, режисьори и други, с чиято помощ могат да се реализират ценни училищни инициативи и други.

Отг.: класните ръководители  
Срок: *постоянен*

Дейностите се провеждат с активното участие на учениците, Ученическият съвет, класните ръководители, педагогическият съветник, училищното ръководство и родтелите.

## **2. Интервенция за предотвратяване и противодействие на тормоза и насилието**

**Целите на интервенцията** включват предприемане на действия и мерки за спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз и насилие, като се зачитат индивидуалните потребности на всеки ученик, въввлечен пряко или косвено в ситуацията. Интервенциите включват отговора на училището при възникнали ситуации на тормоз.

### **2.1. Интервенция на равнище училище:**

**2.1.1. Водене на училищен дневник** със случаи на тормоз и управление на ситуацията - в него се документират единствено ситуацията, съответстващи на нива две и три според приетата класификация в Механизма. Съхранява се при педагогическия съветник. При продължително отсъствие на педагогическия съветник, дневникът се съхранява при заместник-директора, който е председател на УКС.

Всяка описана в дневника ситуация съдържа следната информация: дата; какво се е случило - кратко описание на случая, кога се е случило, кои са участниците; кой служител е регистрирал ситуацията - име и подпис; какво е предприето като действия (намеса, превенция); кои отговорни участници са информирани (институции, органи, родители); как е приключила ситуацията или на какъв етап е и какво предстои.

**2.1.2. Задачи на УКС** въз основа на регистрираните ситуации:

- извършва оценка на риска;
- анализира ситуации на тормоз и при нужда предприема действия по организиране на индивидуална работа по случай на ученик, жертва на тормоз или инициатор/извършител на проявите;
- създава процедура за откриване и работа по случай въз основа на направен анализ, координира се от педагогическия съветник;
- насочва случаи към външни служби съгласно Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование */Приложение 3 от Механизма: Кой, кога и къде може да подава сигнал за дете в риск?/*

**2.1.3.** включване на експерти, родтелите и самите ученици в процеса на създаване и реализирането на всички интервенции.

**2.2. Интервенция на равнище клас/ класна стая:** отнася се до ситуацията от ниво едно и две според приетата класификация в Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование:

- проследяване на повтарящи се фактори, констатиране на факти, уведомяване на член на училищното ръководство и УКС;

Отг.: класните ръководители

Срок: *при необходимост*

- идентифициране на участниците в ситуацията на тормоз;

Отг.: класните ръководители, УКС

Срок: *при необходимост*

- уведомяване и анализ на ситуацията от УКС;

Отг.: УКС

Срок: *при необходимост*

- предприемане на мерки, които могат да включват индивидуална работа по случай и/или работа с цели класове;

Отг.: УКС

Срок: *при необходимост*

- регистриране на ситуации от второ ниво в дневника за случаи на тормоз според реда, определен в Механизма;

Отг.: председател на УКС, педагогически съветник

Срок: *при необходимост*

- даване на насоки и съвети към учител/и за справяне със ситуации на тормоз;

Отг.: председател на УКС, педагогически съветник

Срок: *при необходимост*

- предприемане на съвместни действия между класен ръководител, учител, педагогически съветник- организиране на допълнителни занятия с цели класове, участие на външни специалисти;

Отг.: председател на УКС, педагогически съветник

Срок: *периодично*

### **2.3. Включване на родителите в случаите на интервенция:**

- уведомяване на родителите на учениците /жертви и агресори/ при случай на училищен тормоз;

Отг.: председател на УКС, педагогически съветник, класни ръководители

Срок: *при възникнал случай*

- запознаване с предприетите от училището действия за разрешаването на ситуацията;

Отг.: класни ръководители

Срок: *при възникнал случай*

- изграждане на партньорски взаимоотношения, осигуряване на възможност за споделяне на гледни точки;

Отг.: класни ръководители

Срок: *при необходимост*

- извеждане на конкретни договорености, предприемане на съвместни действия с цел разрешаване на ситуацията;

Отг.: класни ръководители

Срок: *при възникнал случай*

- проследяване на резултатите от предприетите действия;



Отг.: класни ръководители, УКС  
Срок: *при възникнал случай*

- насочване на родителите за консултация с педагогическия съветник или с други специалисти;

Отг.: председател на УКС, педагогически съветник, класни ръководители  
Срок: *при необходимост*

- при липса на съдействие от страна на родителите, класните ръководители се обръщат към УКС, за да се обсъди случаят и да се предприемат съответните мерки.

Отг.: класни ръководители  
Срок: *при необходимост*

### **3. Ресурсна обезпеченост.**

За реализирането на Училищната политика ръководството на ЕГ „Бертолт Брехт“ е необходимо да осигури:

- проучване на необходимостта от повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти за справяне с училищния тормоз;
- изграждане на механизми за взаимодействие с различни институции;
- превличане на обучени специалисти за интервенция в ситуации на тормоз в училището, а при липса на такива да се обърне към външни за училището специалисти;
- осигуряване на информация, материали по темата за насилието и тормоза в училището, информация за наличните ресурси в общността и други,

*Копие от Училищната политика за превенция и интервенция на насилието и тормоза и Правилата за действията на всички служители при установяване на случаи на училищен тормоз се съхраняват в учителската стая и в библиотеката*